

בתי המשפט

א 012085/03		בית משפט השלום תל אביב-יפו	
26/09/2004		כב' השופט דוד גלדשטיין	
		בפני:	

בעניין: ניו קופל בע"מ

התובעים

נ ג ד

1. שי יעקב

2. אויס דן רכב ותחבורה בע"מ

הנתבעים

פסק דין

האם חבה חברת השכרת רכב, ישירות כלפי צד שלישי, בגין נזק שגרם רכבה שהושכר, לרכבו של צד שלישי, כאשר נהג הרכב השכור לא אותר.

1. התובעת הבעלים והמחזיקה של רכב מס' רישוי 27-326-79 (להלן: "רכב התובעת") אשר נטען כי ביום 27.1.02 נפגע מרכב מסוג ניסן מס' רישוי 29-910-40 (להלן: "הרכב הנתבעת"), הנהוג בידי הנתבע 1 והינו בבעלות הנתבעת 2. נטען כי הנתבעת מס' 2 השכירה ו/או התירה השימוש ו/או ביטחה את הנהוג ברכב הנתבעת או ביטחה את הרכב ו/או היתה מעסיקתו של הנתבע 1.

רכב התובעת נפגע עת עמד בעצירה מוחלטת במופע רמזור אדום, ברח' הרב קוק פינת נורדאו בהרצליה ולרכב הנתבעת פגע בו מאחור.

נזקי רכב התובעת הוערכו על ידי שמאי מוסמך בסך 2,971 ₪ נכון למועד חוות דעתו וכן נזק בגין ירידת ערך בסך 642 ₪. בנוסף התובעת נשאה בשכר טרחת השמאי בסך 440 ₪ ובסה"כ מגיע נזקה לסך 4,053 ₪ נכון ליום 27.2.02 ומכאן תביעתה.

2. טענות התובעת

התובעת טוענת כי על פי הסכם החכירה (הליסינג) בין הנתבעת 2 לבין חברת מועדון הקפה בע"מ, הותנה כי רכב הנתבעת יופעל בכל עת על ידי נהג המחזיק ברישיון נהיגה תקף לסוג כלי הרכב החכור וכי עומד הוא בכל התנאים הנקובים בפוליסות הביטוח החלות על הרכב. מנוסח הסכם החכירה למדים כי מדובר בחכירה "יבשה", דהיינו, שהחוכרת צריכה לדאוג לכל הטיפולים והתיקונים ברכב ולהפעלתו ובאשר לביטוח, נאמר בסעיף 7.1 להסכם החכירה: **"בכפוף לקיום התחייבויות החוכר על פי הסכם זה ולתשלום הסכום הנקוב בנספח ג' להסכם עבור השתתפות עצמית בנזק יהיה החוכר פטור מתשלום עבור נזקים שייגרמו לכלי הרכב ו/או לרכוש צד ג' כלשהו, כאילו היו כלי הרכב מבוטחים ביטוח מקיף"**.

בסעיף 7.4 בהסכם החכירה הוצהר כי רכב הנתבעת מבוטח בביטוחים כדלקמן: ביטוח חובה על פי פקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש] תש"ל – 1970 וכן ביטוח אחריות כלפי

רכוש צד שלישי עד לסכום של 100,000 דולר.

ב"כ התובעת טוען בסיכומיו כי הנתבעת 2 העניקה לחוכרת חברת מועדון הקפה בע"מ הן ביטוח חובה והן ביטוח צד ג' ואם קיימת החרגה בפוליסה הנטל הינו על הנתבעת 2 להוכיח למשל שהנתבע 1 נהג ברכב ללא רישיון מתאים.

התובעת טוענת כי לנתבעת 2 מלוא הכלים לברר את הנתונים לגבי זהות הנוהג ברכב התובעת ואין היא יכולה להתעלם מחובתה לדעת מי הנוהג ברכב.

התובעת טוענת כי מכח סעיף 68 לחוק חוזה הביטוח תשמ"א – 1981, נוצרת יריבות ישירה בין התובעת שרכבה ניזוק בתאונה לבין הנתבעת 2 ולכן קיימת עילת תביעה של התובעת כנגד הנתבעת 2 וקמה חבות של הנתבעת 2 לשלם לתובעת את מלוא נזקיה.

טענות הנתבעת 2

.3

הנתבע מס' 1 לא אותר על ידי התובעת. הנתבעת מס' 2 בכתב הגנתה טענה כי היא משמשת כחברה להשכרת רכב לנהיגה עצמית ואינה אחראית בגין נזקים שגרם, אם אכן גרם, שוכר הרכב או מי מטעמו שאינו ידוע לה.

הנהג שנהג ברכב הנתבעת לא נהג מטעמה של הנתבעת 2 ו/או לקידום ענייניה ולא היה בשליטתה וכן לא שילם בגין פרמית ביטוח צד שלישי ולא רכש ממנה ביטוח כאמור. לפיכך, טוענת הנתבעת 2 כי אין היא משמשת כמבטחת.

לחילופין, טוענת הנתבעת 2 כי התאונה לא דווחה לה ומי שהשתמש ברכב הנתבעת, לא היה לו רישיון נהיגה בר תוקף. מאחר וקיומו של רישיון שכזה לא הוכח והוא מהווה תנאי לתוקפה של פוליסת הביטוח, טוענת הנתבעת כי אין לה חבות כלפי התובעת.

לטענת הנתבעת 2 לפי הסכם החכירה, היה על החוכרת להודיע לה על מקרה התאונה ורק אז, וכנגד תשלום דמי השתתפות עצמית, קמה חבות על הנתבעת 2. במקרה דנן לא הודיעה החוכרת על התאונה ולכן אין חבות לנתבעת 2.

דין

.4 בדו"ח התאונה שהגישה התובעת (ת/1) מצויין אך ורק שמו של הנתבע 1 ללא ציון כתובתו או תעודת זהות. כל שכתב נהג רכב התובעת הינו מפיו של הנתבע 1; את שמו, את החוכרת של רכב "חברת מועדון הקפה בע"מ" - שאינה קיימת יותר ואת כתובת הנתבעת 2 ואת פרטיה.

מטעם התובעת העיד נהג רכב התובעת מר אילן קוסטיקה, אשר ציין בעדותו כי עמד עם רכב התובעת במופע אדום ברמזור, לפתע פגע ברכב התובעת מאחור רכב הנתבעת הנהוג בידי הנתבע 1 שהתנצל בפניו על שפגע ברכב התובעת. עדותו זו של נהג רכב התובעת לא נסתרה והיא תואמת גם את הממצאים של הנזק לרכב התובעת.

הנתבע 1 לא אותר ולכן לא נמסרו לו כתבי בית דין. הנתבעת 2 לא הביאה ראיות כלשהן לעניין קרות התאונה ולעניין מיקום הפגיעה ברכב הנתבעת.

הטענה העיקרית של הנתבעת כי אין חברת השכרת הרכב אחראית לעוולת הנזיקין שבוצעה על ידי מי ששכר רכב ממנה.

המדובר בעקרון יסודי דיני הנזיקין שבדרך כלל אדם חב בגין עוולתו שלו בלבד ואין הוא אחראי לעוולות הזולת, למעט החריגים המצויים בסעיפים 13, 14, 15, לפקודת הנזיקין הדנים באחראיות שילוחית של מעביד למעשה עובדו, שולח בגין עשיית מעשה למענו בידי שלוח, ובחבות

בעל חוזה למעשה צד שני לחוזה אשר אמור לעשותו למענו.
לכאורה בעלות הנתבעת 2 ברכב, אין די בה כדי לחייבה בניזיקין, והמקרה דנן אינו נכנס לגדר
החריגים המנויים לעיל.
הפסיקה עליה נסמכת הנתבעת חוזרת על עקרון זה.

תקנה 27 ב'א) לפקודת התעבורה קובע: **"נעשתה עבירת תעבורה ברכב, רואים את בעל הרכב כאילו הוא נהג באותה שעה ... זולת אם הוכיח מי נהג ברכב, העמידו או החנהו באותה עת..."**

סעיף זה קובע חזקה שבדין כי הבעלים הרשום של הרכב הוא זה אשר ביצע את העבירה, אלא אם כן הוכיח כי מאן דהו אחר, נהג ברכב אותה שעה.

אף אם אין תחולה להוראות סעיף 27א) לפקודת התעבורה בהליך דנן יש ליישם את תכליתו בתביעות הניזיקין ולהטיל על הבעלים של הרכב להוכיח מי הנוהג בו ושלא היה שלוחו או עובדו.

עיננו הרואות כי המחוקק מצא לנכון להטיל על בעל רכב אחריות בפלילים, אלא אם הוכיח – במידת ודאות של מאזן ההסתברות – מי נהג ברכב אותה שעה.

אין להעלות על הדעת כי בעליו של רכב שהיה מעורב בתאונה ייפטר מאחריותו לנזקים אשר נגרמו באמצעות רכבו, בעוד הוא אינו מוסר או אינו מנסה לאתר מידע אודות מי שנהג ברכב אותה שעה.

טול לדוגמא מקרה של תייר הנוהג ברכב שכור או עובד חברה שנוהג ברכב שכור של החברה ואינו מוסר פרטיו או נעלם, האם במקרים אלה נפטור את בעל הרכב מהמצאת פרטים לבי זהות הנוהג?

במקרה שלפני ידוע לנו אך ורק שמו של הנוהג אך זהותו המלאה אינה ידועה משום שלא מסר לנהג התובעת פרטים נוספים. למעשה לא הוכיחה הנתבעת 2 מי נהג ברכב אותה שעה. מעבר לכך היא מנעה מהתובעת מלקבל פרטים טובים יותר על זהותו וכתובתו של אותו נהג אשר פגע עם רכב הנתבעת ברכב התובעת, באשר החוכרת חברת מועדון הקפה בע"מ הקשורה עם הנתבעת בקשר חוזי ואינה קיימת יותר.

אם היתה מתקבלת טענת הנתבעת 2 כי אין על משכירת רכבים כל חבות, אזי כל הרכבים המושכרים, המעורבים בתאונות וכיום הם רבים, היו הנפגעים מהם בנזקי רכוש נשארם ללא תרופה לנזקיהם אך ורק מאחר וזהות הנוהג אינה ידועה.

טול מקרה של נהג הנפגע פגיעת גוף ורכבו פגיעת רכוש בשעת תאונה ואינו יכול בשל מצבו הבריאותי לקבל מידע אודות זהות נהג הרכב השכור, האם כתוצאה מכך נפטור את משכירת הרכב?

צו הפיקוח על מצרכים ושרותים (הסעת סיור, הסעה מיוחדת והשכרת רכב), התשמ"ה – 1985, קובע בסעיף 19 (7) כי תנאי לקבלת רישיון לחברת השכרת רכב הינו קיומו של ביטוח, להנחת דעתו של המפקח, לגבי כלי הרכב ותקופת תוקפו של הרישיון.
סעיף 40א) לאותו צו קובע:

(א) לא ישכיר אדם רכב השכרה ולא ימסרנו לשוכר אלא אם כן נתמלאו תנאים אלה:

(1) השוכר מחזיק ברישיון נהיגה בין-לאומי או רישיון נהיגה לאומי תקף כאמור בחלק

ט' לתקנות התעבורה – אם הוא אזרח או תושב חוץ, או ברישיון נהיגה שניתן לו לפי

הפקודה – אם הוא אזרח או תושב ישראל;

(2) קיים לגבי הרכב ביטוח כאמור בסעיף 19(7);

צא ולמד כי הנתבעת 2, הגם שטוענת כי מי ששכר ממנה את הרכב לא ביקש לבטח את הרכב, מחויבת הינה לבדוק כי מי שנהג על הרכב הינו בעל רישיון נהיגה תקף לנהיגה בארץ וכי קיים לגבי הרכב ביטוח הן לגבי נזקי גוף והן לגבי נזקי רכוש.

מכאן למעשה טענתה של הנתבעת 2 כי אין היא מבטחת של הרכב, אינה יכולה לעמוד, באשר מחויבת היא בביטוח כאמור ואם לא עשתה כן, הרי הפרה חובה חקוקה ומכאן קמה חבותה בנזיקין.

יתר על כן, טענה כי החוכרת לא ביטחה את הרכב או השימוש בו הינה טענה במישור היחסים שבין הנתבעת 2 לבין חוכרת רכב חברת מועדון הקפה בע"מ ואינה רלבנטית ביחסים בין הצד השלישי - התובעת - לבין הנתבעת 2.

באמרת אגב שאיני צריך לצורך פסק הדין, אציין כי טענת הנתבעת מתעלמת מהוראת המפקח על התעבורה אשר עוד ב- 1 במרץ 1989 קבע, כי קיימת לכל החברות להשכרה חובת ביטוח צד שלישי בגין נזקי רכוש בגין פגיעות של כלי רכב שכורים וזאת החל מיום 1.5.89. אותה הוראה של המפקח, הולדתה בשל ריבוי תלונות בגין תאונות של רכבים שכורים שנהגיהם לא אותרו.

חוק חוזה הביטוח, תשמ"א - 1981 (להלן: "חוק חוזה ביטוח") מקנה לצד השלישי זכות ישירה כנגד המבטח על אף שהצד השלישי אינו צד לחוזה הביטוח. הצד השלישי אינו המוטב. הוא צד מקרי שעולה על פני השטח בעת ארוע מקרה הביטוח - התאונה.

הרעיון העומד בבסיס זכות של הצד השלישי לתבוע מהמבטח את תגמולי הביטוח הינו שהתשלום שמשלם המבוטח למבטחת נועד לפצות את הצד השלישי. התעלמות מרעיון זה תביא למצב שבו מבוטח יקבל את תגמולי הביטוח ולא יעבירם לצד השלישי שנפגע. כך יתעשר המבוטח שלא כדין. כדי למנוע מצב זה נחקקו סעיפים 68, ו-69 לחוק חוזה ביטוח. על ההיסטוריה החקיקתית של חוק חוזה ביטוח ראה ש' נתניהו : **זכות הישירה של הצד השלישי כנגד המבטח בביטוח אחריות הפרקליט מ"ד עמ' 11**.

במקרה שלפני חוכרת רכב הנתבעת אינה קיימת והצדדים אינם חלוקים על כך, לכן יכול ויחולו הוראות סעיף 69 לחוק וזכויות המבוטח - חברת מועדון הקפה בע"מ - יעברו לתובעת והיא רשאית לתבוע ישירות את המבטח ותגמולי הביטוח לא יהיו חלק ממסת הנכסים של מועדון הקפה בע"מ לחלוקה בין הנושים.

מעבר לכך, אף אם חברת מועדון הקפה בע"מ היתה קיימת, קיימת זכות לתובעת לפי הוראות לפי סעיף 68 לחוק חוזה ביטוח.

בנסיבות המקרה שלפני אין מחלוקת כי רכב הנתבעת נפגע מאחור בידי רכב הנתבעת הנהוג בידי הנתבע 1 ובמקרה דנן החבות המלאה היא על הנהוג ברכב הנתבעת. בכך קמה חבות המבוטח כלפי הצד השלישי.

קמה חבות המבטח - הנתבעת 2 - כלפי מבוטח הן מכח הסכם החכירה ואף אם הופר ולא קיימת פוליסת ביטוח, קמה חבות מכח צו הפיקוח על מצרכים ושירותים (הסעת סיור, הסעה מיוחדת והשכרת רכב) התשמ"ה - 1985 המתנה את קיומו של רישיון השכרת רכב לנתבעת 2 בקיומו של ביטוח לרכב הנתבעת.

מכאן הוראת סעיף 68 לחוק המקנה זכות עצמאית של צד שלישי כלפי המבטח.

ער אני לקושי לאתר את הנהג אולם ברור כי לנתבעת 2 הכלים הטובים לעשות כן בהיותה בקשר חוזי עם מעסיקתו של אותו נהג - חברת מועדון הקפה בע"מ.

הפסיקה עליה מסתמך ב"כ הנתבעת בר"ע (מחוזי-י-ס) 159/95 אלרן השכרת רכב בע"מ נ. עופר

שנהב ואחי' (לא פורסם) ת.ק 1785/01 (רמלה) (לא פורסם) עוסקים אך ורק בעוולת הרשלנות ואינם דנים בסוגיה של הפרת חובה חקוקה יחד עם סעיף 68 לחוק חוזה ביטוח ולכן אינם צריכים לצורך הסוגיה שבפני..

הטענה כי המבוטח לא פנה לנתבעת 2 ולא דרש כיסוי ביטוחי אינה פועלת לרעת התובעת, באשר המבוטח יכול ואינו קיים יותר, או שפעל בחוסר תום לב ולא דיווח ובכל מקרה לא הובאו ראיות ע"י הנתבעת 2 הפוטרות אותה. אף הטענה כי חברת מועדון הקפה בע"מ לא ביקשה לערוך ביטוח לא הוכחה אלא נטענה בעלמא.

סעיף 68 לחוק חוזה הביטוח, תשמ"א-1981 יוצר קשר ישיר בין הצד השלישי – התובעת – לבין הנתבעת 2 ומכאן שעל הנתבעת 2 לשאת בנזק שגרם רכב הנתבעת לרכב התובעת, הגם שנהגו של רכב הנתבעת לא אותר.

לאור האמור מתקבלת התביעה והנתבעת מס' 2 תשלם לתובעת סך של 4,579 ₪ בצרוף הפרשי הצמדה וריבית מיום 13.1.03 ועד התשלום המלא בפועל וכן את אגרת בית המשפט ושכ"ט עו"ד בסך 674 ₪ בצרוף מע"מ, הפרשי הצמדה וריבית מהיום ועד התשלום המלא בפועל.

לסיכום :

התובעת הוכיחה חבות הנהג - הנתבע 1 - בגין התאונה והוכיחה קיומה של פוליסת ביטוח, או לחילופין, הפרת חובה עפ"י דין של הנתבעת לבטח את רכבה. משכך כמה חבותה כלפי התובעת הן לפי סעיף 69 לחוק חוזה הביטוח בהיות המבוטחת תאגיד חדל פרעון והן מכח סעיף 68 לחוק חוזה ביטוח.

אשר על כן מתקבלת התביעה והנתבעת 2 תשלם לתובעת סך של 4,053 ₪ בצרוף הפרשי הצמדה וריבית מיום 27.2.02 ועד התשלום המלא בפועל וכן שכ"ט עו"ד בסך 670 ₪ בצרוף מע"מ, הפרשי הצמדה וריבית מהיום ועד התשלום המלא בפועל.

המזכירות תשלח עותק פסק הדין לצדדים.

ניתנה היום ד' בתשרי, תשס"ה (19 בספטמבר 2004) בהעדר הצדדים

דוד גלדשטיין, שופט